

Brottsstatistik och resultat från NTU i URBAN15-områden

Anmälda brott 2012 och resultat från den Nationella trygghetsundersökningen 2007–2012 i län, kommuner och stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet.

Redovisning 2013-03-27

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott

Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

Brottsförebyggande rådet
Box 1386
111 93 Stockholm
Tfn 08-401 87 00
Fax 08-401 90 75
www.bra.se
e-post info@bra.se

Innehåll

Förord	4
Inledning	5
Redovisningens disposition	6
Tolkning	7
Anmälda brott i URBAN15-områden 2012	9
Svar från NTU i URBAN15-områden 2007–2012	11
Utsatthet för brott.....	11
Känsla av otrygghet och oro för brott.....	11
Förtroende för polisen	12
Statistikens uppbyggnad och innehåll	13
Metod	14
Kvalitet	14

Förord

Brottsförebyggande rådet (Brå) fick i regleringsbrevet för 2013 i uppdrag att följa och redovisa anmälda brott på kommun- och stadsdelsnivå i de kommuner som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet. Även statistik över upplevd trygghet ska redovisas för kommunerna och stadsdelarna, i den mån det är möjligt.

I denna redovisning presenteras statistik över anmälda brott 2012 på kommun- och stadsdelsnivå i de nio kommuner som från och med 2012 omfattas av det urbana utvecklingsarbetet. Därutöver presenteras resultat från den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) avseende utsatthet för brott, upplevd trygghet och förtroende för Polisen åren 2007–2012 i alla de aktuella områdena sammantaget.

Stockholm i mars 2013

Erik Wennerström

Generaldirektör

Louise Ekström

Enhetschef

Anna Sellin

Enhetschef

Inledning

Det urbana utvecklingsarbetet har som centralt mål att skapa bättre levnadsvillkor i stadsdelar som kännetecknas av ett brett utanförskap. Bekämpandet av utanförskap sker genom tvärsektoriellt samordnade insatser där kommun och stat åtar sig att samverka. Ett viktigt redskap i arbetet med urban utveckling är att samla in kunskap genom uppföljning, utvärdering och analys.

År 2009 fick Brå i uppdrag av regeringen att stödja de 21 kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten enligt förordningen (2008:348) om urbant utvecklingsarbete. Genom att ta fram brottsstatistik på stadsdelsnivå skulle Brå stödja kommunerna i uppföljningen av trygghet. År 2011 presenterade Brå för första gången statistik över anmälda brott i stadsdelar med lokala utvecklingsavtal, så kallade LUA-områden, för åren 2008–2010.

Under 2012 gick det urbana utvecklingsarbetet in i en ny fas.¹ De lokala utvecklingsavtalen har upphört, och arbetet inriktas i stället på utvärdering, kunskapsinhämtning samt utbyte och spridning av kunskap. Under 2011 erbjöds de 30 kommuner i landet som har flest invånare möjlighet att anmäla intresse för att ta del av kunskapsstöd från bland annat Boverket och Statistiska centralbyrån. För att kunna ta del av stödet ska det i kommunen finnas stadsdelar som präglas av låg förvärvsfrekvens, högt uttag av försörjningsstöd och låg behörighet till gymnasieskolan. Av totalt 23 kommuner som anmälde intresse bedömdes 9 kommuner uppfylla de uppsatta kriterierna för kunskapsstödet. I januari 2012 beslutade regeringen att 15 stadsdelar i dessa nio kommuner ska omfattas av det urbana utvecklingsarbetet från och med 2012 och tills vidare.

Brå har i regleringsbrevet för 2013 fått ett förnyat uppdrag att ta fram anmälda brott och uppgifter om upplevd trygghet på kommun- och stadsdelsnivå i de kommuner som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet. I redovisningen presenteras dels statistik över an-

---

¹ Förordningarna (2008:348 och 2010:1346) om urbant utvecklingsarbete upphörde vid årsskiftet 2011/2012.

mälda brott 2012, dels uppgifter från den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) avseende utsatthet för brott, upplevd trygghet och förtroende för polisen 2007–2012. Statistiken över anmälda brott redovisas för var och en av de 15 stadsdelarna som omfattas av kunskapsstödet, så kallade URBAN15-områden, medan uppgifterna från NTU redovisas för alla URBAN15-områden sammantaget.

Redovisningens disposition

Inledningsvis presenteras några huvudresultat. Redogörelsen ges på en övergripande nivå, och läsare som vill få en mer uttömmande bild av den nya statistiken hänvisas till tabellerna. Därefter redovisas statistikens innehåll och uppbyggnad.

Vid tolkningen av statistiken är det möjligt att också beakta de socioekonomiska och demografiska uppgifter som Statistiska Centralbyrån (SCB) har tagit fram för att beskriva integrationen i motsvarande stadsdelar.²

Statistiken över anmälda brott

Statistiken över anmälda brott per URBAN15-område redovisas i totalt tre tabeller som beskrivs nedan. På grund av risk för röjande av enskilda individer har vissa värden i tabellerna ersatts med dubbelpunkter (..).

Tabell 1A. Anmälda brott, totalt och per 100 000 invånare, efter brottstyp, hela landet, län, kommun och URBAN15-område, år 2012.

Tabell 1B. Anmälda brott, totalt och per 100 000 invånare, efter brottstyp, hela landet, hela landet exklusive URBAN15-områden och summan för alla URBAN15-områden, år 2012.

Tabell 2. Information om bortfall. Anmälda brott, totalt efter brottstyp, hela landet, län och kommun, år 2012.

---

² Statistiken kan hämtas i statistikdatabasen på SCB:s webbplats, www.scb.se.

Statistiken från Nationella trygghetsundersökningen

Tabell 1–3: Utsatthet för brott 2006–2011, enligt NTU 2007–2012. Särredovisning för URBAN15-områden, för län och kommuner som har ett URBAN15-område samt för hela landet.

Tabell 4–11: Känsla av otrygghet och oro för brott samt otrygghetens konsekvenser, enligt NTU 2007–2012. Särredovisning för URBAN15-områden, för län och kommuner som har ett URBAN15-område samt för hela landet.

Tabell 12: Andel med mycket/ganska stort förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete, enligt NTU 2007–2012. Särredovisning för URBAN15-områden, för län och kommuner som har ett URBAN15-område samt för hela landet.

Tabell 13: Information om urvalets storlek.

Tolkning

När du tolkar statistiken över anmälda brott *tänk på att*

- statistiken över anmälda brott redovisar hur många brott som anmäls där polisen med hjälp av koordinater angivit att brottsplatsen är belägen inom ett URBAN15-område. Vid en bedömning av den faktiska brottsligheten måste man alltså beakta att det finns en dold brottslighet (mörkertal). Det kan också finnas händelser som registrerats som brott men där brottsutredningen senare visar att inget brott har begåtts.
- för att kunna göra jämförelser mellan olika områden har antalet anmälda brott relaterats till den totala folkmängden i området. Ingen hänsyn har tagits till befolkningsstrukturen, till exempel åldersstrukturen.
- när man tolkar siffrorna för områden som ligger i centrala delar, till exempel Centrum och Öster i Landskrona eller Södra Sofielund i Malmö måste man beakta att många människor passerar genom dessa trafik-, butiks- eller krog-täta områden. Detta påverkar jämförelser av antalet brott per 100 000 invånare mellan olika områden.
- polis och andra brottsförebyggande aktörer arbetar på olika sätt i olika områden, vilket kan påverka statistiken. I den typ av områden som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen kan det vara så att polis och andra aktörer fokuserar på brottslighet och trygghet i högre grad än i andra områden, vilket kan generera fler anmälda brott. Om polisen arbetar intensivt med narkotikaspaning ger det ofta resultat i fler anmälda brott, såväl narkotikabrott som andra typer, t.ex. alkoholbrott, butiksnatteri och brott mot förbudet att bära kniv på offentlig plats. Över huvud taget kan en ökad bevakning resultera i en högre registrerad brottslighet.
- statistiken kan påverkas av samhällsinstitutioners, till exempel skola och barnomsorg, rutiner när det gäller att anmäla vissa typer av brott.
- vid redovisningens publicering saknas uppgifter för 2012

om medelfolkmängd i de redovisade URBAN15-områdena, varför folkmängdsuppgifter den 31 december 2011 har använts vid redovisningen av antal brott per 100 000 invånare.

När du tolkar statistiken från NTU *tänk på att*

- statistiken för URBAN15-områdena ur NTU bygger på ett mycket litet urval (ca 100 personer per år, se tabell 12), vilket innebär att resultaten, i synnerhet vid stora variationer mellan enskilda år, ska tolkas med försiktighet. För att minska osäkerheten grundas vissa av tolkningarna i den här texten på glidande treårsmedelvärden.
- NTU inte täcker in alla grupper i befolkningen. De yngsta (under 16 år) och de äldsta (över 79 år) ingår inte i urvalet, och de mest marginaliserade grupperna (som hemlösa, psykiskt sjuka och personer med missbruksproblem) är sannolikt kraftigt underrepresenterade i undersökningen.

Anmälda brott i URBAN15-områden 2012

År 2012 anmäldes 20 200³ brott där brottsplatsen låg i något av URBAN15-områdena. Det motsvarar i genomsnitt 15 900 brott per 100 000 invånare i områdena sammantaget. Motsvarande antal för hela landet var 12 200⁴ brott per 100 000 invånare. De stadsdelar som hade störst antal anmälda brott var Kronogården i Trollhättan och Centrum och Öster i Landskrona med 22 600 respektive 22 500 brott per 100 000 invånare. Stadsdelarna Ronna i Södertälje och Gårdsten i Göteborg hade lägst antal brott i relation till folkmängden med 8 120 respektive 9 450 brott per 100 000 invånare.

De två stadsdelarna som uppvisar de högsta antalen anmälda brott karaktäriseras av att vara centrala områden. Jämförelse kan göras med andra centrala områden i storstäderna, där antalet anmälda brott per invånare också är högt. År 2012 anmäldes exempelvis 55 600 brott per 100 000 invånare i stadsdelen Norrmalm i Stockholm och 47 100 brott per 100 000 invånare i stadsdelen Centrum i Göteborg.

De URBAN15-områden som har lägst antal anmälda brott i förhållande till folkmängden är ytterstadsområden med en relativt stor andel boende i småhus och en liten andel boende i hyresrätter samt med relativt höga inkomster jämfört med övriga URBAN15-områden.

En stor andel URBAN15-områden (10 av 15 år 2012) hade fler brott per invånare än genomsnittet för hela landet. Alla 15 områ-

---

³ Talen i texten redovisas avrundade efter principen om tre informationsgivande siffror. Detta kan exemplifieras med följande fall: 122 057 misstänkta personer blir 122 000, 11 564 blir 11 600 och 373 blir 373.

⁴ För att jämförelsen ska bli relevant innehåller uppgifterna för hela landet endast de fall där uppgift om SAMS-område finns i underlaget. För mer information om hur SAMS-områdena är uppbyggda hänvisas till SCB, www.scb.se.

dena hade fler anmälda misshandelsbrott jämfört med genomsnittet för hela landet. En mindre andel, 4 av 15 områden, hade fler stöldbrott och rån än genomsnittet för hela landet.

En stor del av de anmälda brotten i Hjällbo i Göteborg, Södra Sofielund och Herrgården i Malmö är narkotikabrott. Denna typ av brott tillhör de brottskategorier där antalet anmälda brott framför allt påverkas av polisens spanings- och ingripande verksamhet.

Svar från NTU i URBAN15-områden 2007–2012

Utsatthet för brott

Det går inte utifrån resultaten i NTU att utläsa några tydliga skillnader vad gäller utsattheten för brott mellan URBAN15-områdena och de kommuner eller län de ingår i⁵. Resultatet indikerar dock att det finns en skillnad jämfört med landet i stort. I URBAN15-områden uppskattas under perioden 2006 till 2011 att i genomsnitt 16,1 procent av befolkningen varit utsatta för *brott mot enskild person*⁶ årligen. Samma siffra för hela landet är 11,6 procent. Utsattheten för *egendomsbrott mot hushåll* skattas till i genomsnitt 15,3 procent årligen för URBAN15 områdena, och för hela landet 11,2 procent.

Under perioden 2006–2011 har andelen personer i hela landet som uppger att de utsatts för brott minskat svagt. För URBAN15 områdena varierar uppgifterna kraftigt mellan varje år, vilket är en effekt av att underlaget är så pass litet. Det innebär att det än så länge inte är möjligt att studera om utsattheten ökar eller minskar i dessa områden.⁸

Känsla av otrygghet och oro för brott

Det är avsevärt vanligare att personer som bor i URBAN15-områden uppger att de känner otrygghet (tabell 4) när de går ut ensamma sent på kvällen jämfört med personer i de län och kom-

---

⁵ I den här sammanställningen har inga statistiska test genomförts, vilket skulle krävas för att fastställa om mindre skillnader i svaren mellan olika grupper beror på urvalsdragningen, eller på faktiska skillnader i populationen.

⁶ Misshandel, sexualbrott, hot, personrån, bedrägeri och trakasserier.

⁷ Bostadsinbrott, bilstöld, stöld ur/från fordon och cykelstöld.

⁸ Här bör dock åter noteras att underlaget är litet och att skillnaden mellan åren för URBAN15-områdena inte är statistiskt säkerställd.

muner där URBAN15-område ingår och med landet i övrigt. Andelen som känner otrygghet var 40 procent i URBAN15-områdena år 2012 jämfört med 15 procent i hela landet, 17 procent i de län där URBAN15-områdena ingår i och 21 procent i de kommuner som URBAN15-områdena ingår i.

Vad gäller oro för brott (tabell 5–9) visar resultaten från NTU att nivåerna generellt är något högre i URBAN15-områdena än i de län och kommuner där URBAN15-områdena ingår samt i landet i övrigt. Skillnaderna är dock olika stora beroende på vad oron avser. Vad gäller oro för att utsättas för bostadsinbrott eller bilbrott är skillnaderna tydligare än oro för att utsättas för överfall eller miss-handel. Vad gäller oro för brottsligheten i samhället, och oro för att närstående ska utsättas är skillnaderna så pass små att de inte kan betraktas som statistiskt säkra⁹.

I URBAN15-områdena är det vanligare än i övriga landet att otryggheten är så stor att man upplever att den påverkar livskvaliteten eller att man ofta väljer annan väg eller annat färdssätt eller avstår från aktiviteter som att träffa någon, ta en promenad eller att gå på bio till följd av sin otrygghet (tabell 10–11). Här är också skillnaderna relativt tydliga. För perioden 2007 till 2012 uppgav i genomsnitt 22 procent i URBAN15-områdena att otryggheten har påverkat livskvaliteten jämfört med 12 procent i URBAN15-kommunerna, 10 procent i URBAN15-länen och 9 procent i övriga landet.

Utvecklingen av otrygghet och oro för brott i hela landet och i URBAN15-kommunerna och länen har i de flesta fall varit svagt nedåtgående under perioden 2007–2012. För URBAN15-områdena är underlaget för litet för att det ska vara möjligt att dra några slutsatser om utvecklingen vad gäller otrygghet och oro.

Förtroende för polisen

Det är mindre vanligt att personer som bor i URBAN15-områdena har stort förtroende för polisen (tabell 12) än i de län och kommunerna där de ingår, samt jämfört med landet i övrigt. I URBAN15-områdena hade mellan 48 till 56 procent mycket eller ganska stort förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete under perioden 2007–2012, jämfört med 57–63 procent i URBAN15-kommunerna/länen och i övriga landet.

Under perioden 2007–2012 kan inga tydliga trender i allmänhetens förtroende för polisens arbete utläsas, varken för URBAN15-områdena eller för URBAN-15 kommunerna/länen och hela landet.

---

⁹ I den här sammanställningen har inga statistiska test genomförts, vilket skulle krävas för att fastställa om mindre skillnader i svaren mellan olika grupper beror på urvalsdragningen, eller på faktiska skillnader i populationen.

Statistikens uppbyggnad och innehåll

Statistiken som presenteras här är uppbyggd på samma sätt som statistiken över anmälda brott på nationell, läns- och kommunnivå i den officiella kriminalstatistiken. Skillnaden är att den regionala indelningen baseras på geografiska x- och y-koordinater i stället för på områdeskoder. För en detaljerad redogörelse hur anmälningsstatistiken är uppbyggd hänvisas till årsboken *Kriminalstatistik*. På grund av ett bortfall i koordinatsättningen innehåller statistiken i denna publikation inte riktigt alla anmälda brott ett visst kalenderår. Det beskrivs mer ingående i avsnittet om kvalitet nedan.

Statistiken redovisar en årlig sammanställning över antalet anmälda brott i samtliga URBAN15-områden. De anmälda brotten redovisas totalt samt för ett urval brottskategorier som tagits fram i dialog med användare inom berörda kommuner och med beaktande av statistiksekretessen. För att göra det möjligt att jämföra med andra områden, kommuner, län med mera, beräknas även antalet anmälda brott per 100 000 invånare i respektive område. Vidare ges jämförelsetal för de kommuner och län som URBAN15-områdena tillhör

samt för hela landet.

Metod

Underlag och transformering till stadsdelar

I kriminalstatistiken redovisas uppgifter om brott som anmäls och registreras av polis, åklagare eller andra myndigheter inom rättsväsendet. Statistiken över anmälda brott fördelas efter län, kommun och stadsdel (stadsdelsnämnd) i de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Underlaget till denna statistik hämtas från polisens ärendehanteringssystem.

För att ta fram statistik över anmälda brott i de 15 områden som från och med 2012 berörs av de lokala utvecklingsavtalen mellan kommun och stat har Brå använt samma underlag som för att ta fram den löpande statistiken över anmälda brott. Underlaget består till huvudsak av uppgifter från polisens ärendehanteringssystem som levereras kontinuerligt från Rikspolisstyrelsen (RPS) till Brå. I dessa uppgifter finns, förutom uppgifter om brottet, brottstidpunkt, handläggande myndighet, inskrivningstidpunkt med mera. Vanligtvis finns även uppgifter om brottsplats i form av x- och y-koordinater. Dessa koordinater har med hjälp av ett register transformerats till så kallade SAMS-koder¹⁰, som var och en representerar ett geografiskt område.

Varje URBAN15-område består av ett eller flera SAMS-områden. Den statistik som presenteras här bygger på en sammanslagning av SAMS-områden till URBAN15-område.

Resultaten ur NTU utgår från i vilket SAMS-område den tillfrågade var folkbokförd vid frågetillfället.

Brå och SCB använder samma benämningar

SCB har tagit fram motsvarande statistik över socioekonomiska och demografiska uppgifter för de 15 områdena. SCB har använt det övergripande begreppet URBAN15 och satt en beteckning på vart och ett av de 15 områdena. Exempelvis har Rinkeby beteckningen URB018001, där 0180 är den officiella beteckningen på Stockholms kommun. Brå använder samma beteckningar.

Kvalitet

För statistiken över anmälda brott per URBAN15-område gäller samma kvalitetsdeklaration som för den officiella statistiken över anmälda brott. Därutöver tillkommer även kvalitetsaspekter rörande fördelningen av brottsplats efter x- och y-koordinater som man behöver ta hänsyn till vid tolkning av statistiken. När det gäller koordinatsättningen kan olika typer av bearbetningsfel förekomma. Dels kan koordinater saknas på det anmälda brottet, dels kan koordinaterna som anges peka ut en annan plats än själva brottsplatsen. Det ska här påpekas att brottsplatsen inte alltid är given, till exempel när det gäller brott som begås via internet. Koordinaterna som statistiken bygger på har införts och utvecklats under senare år. Det saknas för närvarande studier om hur väl koordinaterna beskriver den verkliga brottsplatsen.

---

¹⁰ Se not 1.

För statistiken ur NTU, som är en urvalsundersökning, försämrats tillförlitligheten och användbarheten när materialet redovisas på låg geografisk nivå, eftersom urvalet blir litet (se tabell 12). Därför kan variationen vara relativt stor mellan enskilda år. För att jämna ut den typen av variationer redovisas glidande treårsmedelvärden som kan användas som ett alternativt mått för att säkrare kunna bedöma utvecklingen. I övrigt gäller samma kvalitetsdeklaration som generellt gäller för NTU, se *NTU 2012 – Teknisk rapport* (Brå, rapport 2013:2).

Bortfall

Uppgifter om brottsplats i form av koordinater saknas i genomsnitt i 18 procent av de anmälda brotten åren 2012, varför det inte är möjligt att redovisa samtliga anmälda brott efter URBAN15-område. Storleken på bortfallet varierar mellan länen/polismyndigheterna. Generellt gäller att de största länen har störst relativt bortfall. För ärenden som överlämnas mellan polismyndigheterna saknas oftast möjlighet att ange brottsplats.

Bortfallet varierar också mellan brottskategorierna. Exempel på brottskategorier med stort bortfall är brott mot frihet och frid (4 kap. BrB) sexualbrott (6 kap BrB) och överlag brott inom specialstraffrätten. Brottskategorier med lägre bortfall är till exempel brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB), stöldbrott och skadegörelsebrott. En fullständig redovisning av bortfallet ges i tabell 2.

I NTU, som är en urvalsundersökning, varierar det totala bortfallet på mellan 24 och 30 procent, beroende på vilket år som studeras. Svarefrekvensen varierar även mellan olika grupper, vilket kompenseras för i ett särskilt viktningssystem. Utmärkande är att socioekonomiskt utsatta personer tenderar att svara i en lägre grad än andra, varför dessa svar behöver räknas upp. Trots detta förfarande finns en risk för att utsattheten för brott i URBAN15-områdena underskattas, då samtliga faktorer som påverkar *både* utsattheten för brott *och* svarefrekvensen är svåra att beräkna.

Precision i angivelse av brottsplats

Vid polisens registrering av brott noteras brottsplats genom att ange en adress eller ett område, som automatiskt transformeras till koordinater i polisens ärendehanteringssystem. Om fel adress anges slår detta igenom på koordinaten, som kan registreras i rätt eller fel SAMS-område. Om felet är litet vid adressangivelsen är risken för att brottsplatsen registreras i fel SAMS-område liten.

Om exakt brottsplats är okänd anges vanligtvis det administrativa området där brottet hanteras, till exempel närpolisområdet. I sådana fall transformeras koordinaten till centrum av det geografiska området eller till polisstationen, varför dessa platser blir överrepresenterade i statistiken. Ett sådant fel behöver dock inte slå igenom på redovisningen om URBAN-området och närpolisområdet sammanfaller.

Ett ytterligare problem med precisionen är att brottsplatsen inte alltid är given, till exempel när det gäller brott som begås via internet.